

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİSAYAR KULLANMAYA YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

THE INVESTIGATION OF THE NURSING STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS USE OF COMPUTER

Özlem AKIN Leyla KHORSHID

Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Bornova İZMİR

Anahtar Sözcükler: Öğrenci hemşireler, bilgisayar, internet, tutum

Key Words: Nursing students, computer, internet, attitude

ÖZET

Günümüzde dünyanın birçok bölümlerinde bilgisayar ve internetin kullanımını hızlı bir şekilde hemşirelik eğitiminin anahtar bir bölümü olmaya başlamıştır. Çeşitli ülkelerde sağlık bilimleri öğrencilerinin bilgisayar ve interneti ne derece kullandığına ilişkin birkaç çalışma bulunmasına rağmen, ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin bilgisayara karşı tutumuna ilişkin bir çalışma bulunmamaktadır. Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin bilgisayara yönelik tutumlarını ve bunu etkileyen etmenleri incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu'nda okuyan 202 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında soru formu ve Aşkar ve Orçan (1987) tarafından geliştirilen Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tek yönlü varyans analizi, t-testi kullanılmıştır.

Öğrenci hemşirelerin bilgisayara ilişkin tutum puan ortalamaları $98.56 + 11.52$ olarak bulunmuştur. Gelir düzeyi, bilgisayara sahip olma, yabancı dil bilme düzeyi, daha önce bilgisayar kursuna gitme ve bilgisayarı kullanma sıklığı ile öğrencinin bilgisayara ilişkin tutumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmıştır. Bilgisayar dersinden geçme notu yüksek olan, daha önceden bilgisayar dersi alan, bilgisayarı rahatça kullanabilen, bilgisayar kullanmaya yönlendirilen ve interneti daha sık kullanan öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, hemşirelik öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının oldukça olumlu olduğu saptanmıştır.

SUMMARY

The use of the computer and internet is rapidly becoming a key component of nursing education in many parts of the world. Although several studies in different countries have explored the extent to which health science students use

the computer and internet, there isn't any study about attitudes toward computer of nursing students in our country. The aim of this descriptive study was to assess the attitudes of nursing students' toward computer and factors that effect their attitudes.

The sample population consisted of 202 nursing students enrolled in Ege University School of Nursing. The data was collected by a questionnaire and computer attitude scale developed by Aşkar and Orçan (1988). Data were analyzed by using t test and variance analyzing.

The mean attitudes score toward computer of the nursing students was 98.56 + 11.52. There was no significant relationship between the attitudes score of nursing students toward computer and income level, level of foreign language knowledge, possessing a computer, taking lesson from private computer course previously, frequency of computer usage. It was found that the attitudes toward computer of nursing students who uses internet more frequently, had higher marks in computer lesson, directed toward using computer and used computer easily was more positive. As a result, it was determined that the attitudes of nursing students towards computer is fairly positive.

GİRİŞ

Günümüzde iletişim ve bilgi teknolojilerinin hızla gelişmesi, bilgi toplumlarının oluşmasına neden olmuş ve geniş ölçüde bilgi ve hizmetten faydalanma imkanı yaratmıştır İletişim ve bilgi teknolojisindeki hızlı ilerleme sonucu birçok sağlık okulu kendi öğrencileri için kapsamlı bilgisayar ağını oluşturmuş ve bu öğrenim-öğretim çevresinde gittikçe önem kazanan bir unsur olmuştur (Arıkan 2002, Çongur ve ark. 2002, Saracaloğlu ve Kaşlı 2001, Ward et al. 2001). Gelecekte bilgisayar ve internet ağı sağlık alanında daha da önem kazanacak, internet aracılığıyla bilimsel ve biomedikal bilgilere daha geniş biçimde erişim olanağı sağlanacaktır. Böylece sağlık okullarının eğitimi için yeni fırsatlar ve avantajları yakalamak kaçınılmaz olacaktır (Głowniak 1995, Ward et al. 2001). Bilgisayarın geleneksel öğretim yöntemlerini etkili hale getirme, bilgi aktarma, ölçme, değerlendirme, öğrencileri motive etme ve etkin katılımı sağlama, benlik ve özgüveni geliştirme, problem çözme becerisini ve yaratıcılığı geliştirme, zengin bir materyal sunma gibi eğitsel işlevleri yerine getirmede önemli bir role sahiptir (Altun ve Altun 2002).

Dünyada ve ülkemizde bilgisayarların her alanda olduğu gibi sağlık hizmetleri alanında kullanımı giderek artmaktadır. Bilgisayarda ve bununla ilgili teknolojilerdeki artma, sağlık bakımını, hemşirelik eğitimi ve hemşirelik uygulamasını büyük ölçüde etkileyecektir (Görgülü ve ark.1999). Çağımızda sürekli öğrenen, gelişen ve değişen koşullara uyum sağlayan hemşirelere ihtiyaç duyulmaktadır. Hemşirelik eğitimi bildiğimiz gibi teorik ve uygulamadan oluşan bir sağlık disiplini olmakla beraber, aynı zamanda değişime açık, gelişmekte ve gelişmesi zorunlu olan bir meslek dalıdır. Hemşire öğrencilerin çağın gerektirdiği

yenikleri yakalayıp, uluslararası mesleki standartları yakalamaları için, teknoloji aracılığıyla geliştirmeleri, sosyal ve mesleki başarılarını arttırmada teknolojiyi kendi eğitim politikalarına uygun bir biçimde kullanabilmeyi başarmaları gerekmektedir. Çağımız bilgisayar çağıdır. Doğal olarak çağımızın bu niteliklerinden hemşirelerin de yararlanması ve bilgisayar kullanma bilgisi ve becerisine sahip olmaları beklenilmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin en yeni bilgilere ulaşabilmeleri ve hemşirelik bakımında daha profesyonel olabilmeleri için bilgisayarı ve interneti kullanabilmelidirler (Bayık ve ark. 2002, Yavuz 2002). Günümüzde dünyanın birçok bölümlerinde bilgisayar ve internetin kullanımı hızlı bir şekilde hemşirelik eğitiminin anahtar bir bölümü olmaya başlamıştır. Çeşitli ülkelerde sağlık bilimleri öğrencilerinin bilgisayarı ve interneti ne derece kullandığına ilişkin birkaç çalışma bulunmasına rağmen, ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin bilgisayara karşı tutumuna ilişkin bir çalışma bulunmadığından bu çalışmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin bilgisayara yönelik tutumlarını ve bunu etkileyen etmenleri incelemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu'nda 2003-2004 öğretim yılında eğitim gören öğrenciler (n=654) oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini bu evrenden olasılıksız örneklem tekniğiyle seçilen lisans eğitiminde bilgisayar dersini almış 202 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın yürütüldüğü okulda 1.sınıfın 1. ve 2. yarıyılında haftada 4 saatlik zorunlu uygulamalı bilgisayar dersi mevcuttur. Veriler 14-18.Haziran 2004 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin toplanmasında Aşkar ve Orçan (1987) tarafından geliştirilen "Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği" (BYTÖ) kullanılmıştır (Aşkar 1992). Araştırmacılar bu ölçeği üniversite öğrencilerine uygulamışlardır. Ölçeği geliştiren araştırmacılardan kullanım izni alınmıştır. Güvenilirlik katsayısı 0.82 olan ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek likert tipi beş dereceli bir ölçektir. Maddelerin 14'ü olumlu, 10'u olumsuz ifade taşımaktadır. Olumlu maddeler 5'ten 1'e, olumsuz maddeler 1'den 5'e doğru puanlanacaktır. Ölçekten alınan puan en az 24, en fazla 120 'dir. Toplam puanın yüksek olması, bilgisayar ve internete yönelik tutumun olumlu olduğunu ifade etmektedir. Öğrencilere ilişkin bilgiler BYTÖ'ne eklenen ve 25 sorudan oluşan anket kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Science) For Windows 10.0 Programında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde, tek yönlü varyans analizi, t-testi testi kullanılmıştır.

Araştırmanın yapılacağı kurumdan ve etik kuruldan yazılı izin alınmış, araştırmada veriler etik ilkelere uyularak toplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 20.3'ünün yaş grubunun 18-20, % 59.9'unun 21-23 ve % 19.8'ünün 24-26 olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 31.7'si 1. sınıfta, % 30.2'si 2. sınıfta, % 20.8'i 3. sınıfta ve % 17.3'ü 4. sınıfta okumaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 31.2'sinin bilgisayar dersinden geçme notunun 70-79, % 29.7'sinin 80-90, % 25.7'sinin 90 ve üstü ve % 13.4'ünün 60-69 olduğu saptanmıştır.

Tablo 1. Öğrencilerin Bilgisayara İlişkin Tutumunu Etkileyen Etmenlere Göre Bilgisayara İlişkin Tutum Ölçeğinden Aldıkları Puanların Dağılımı (n:202)

Etmenler	N	X	F	t	p
Sınıf			0.86	-	0.46>0.05
1. sınıf	64	96.70			
2. sınıf	61	99.65			
3. sınıf	42	99.76			
4. sınıf	35	98.54			
Yaş Grubu		96.29	2.26	-	0.107>0.05
18-20 yaş	41				
21-23 yaş	121	98.32			
24-26 yaş	40	101.62			
Mezun Olunan Lise		97.83	1.1		0.35>0.05
Genel Lise	123				
Sağlık meslek lisesi	32	97.62			
Anadolu-fen lisesi	7	98.87			
Süper lise	40	101.5			
Anne mesleği		98.8	1.08	-	0.37>0.05
Ev hanımı	153				
Memur	5	96.2			
İşçi	16	94.0			
Çiftçi	6	95.5			
Serbest meslek	3	106.6			
Emekli	19	100.88			
Baba mesleği		95.84	1.79		0.11>0.05
Memur	32				
İşçi olanların	27	96.45			
Çiftçi olanların	19	98.05			
Serbest meslek	43	101.86			
Emekli	64	99.68			
Diğer meslekler	7	93			
Barınma yeri		99.31,	1.1		0.34>0.05
Ailesiyle birlikte	63				
Arkadaşla birlikte evde	46	100.15			
Yurtta	73	96.64			
Diğer (akraba yanında)	20	9.55			

Evinde bilgisayarı					
Olan	67	100.46		1,65	
Olmayan	135	97.62			
İnterneti kullanma sıklığı					
Çok sık kullanan	12				
Düzenli kullanan	27	103.14			
Ara sıra kullanan	161	97.37	6.478		0.00<0.01
Hiç kullanmayanlar	2	80.00			
İngilizce bilgisi					
Düşük	52				
Orta	101	99.98			
İyi	47	98.10			
Çok iyi	2	98.00			
Bilg.ders. geçme notu					
60-69	27	93.22		-	
70-79	63	96.11	5.211		0.002 <0.05
80-89	60	101.48			
90 ve üstü	52	100.94			
İnterneti Kullanma Sıklığı					
Çok sık	12	107.25			
Düzenli	27	103.14		-	0.000<0.05
Ara sıra	161	97.37	6.478		
Hiç	2	80.00			
Bil. Edin. en sık kul. kay.					
Ders kitabı	153	97.92			p>0.05
Dergi-gazeteden	70	100.04			
İnternet	162	99.41			
Diğer kaynaklar	5	105.6			
Bilgisayar kursuna					
Giden	27	98.88		0.497	0.49>0.05
Gitmeyen	175	98.51			
Bilgisayar Dersi					
Alan	73	100.76		2.059	0.04<0.05
Almayan	129	97.31			
Bilgisayarı Rahatça					
Kullanabilen	186	99.25	2.454	-	0.003<0.05
Kullanamayan	16	90.50			
Bilgisayar Kullanmaya					
Yönlendirilen	72	101.83	3.061	-	0.003<0.05
Yönlendirilmeyen	130	96.75			
Bilg.en çok kullanma amacı					
Oyun-eğlence	83	100.02			
e-mail (haberleşme)	148	99.26		0,58	
Araştırma yapmak	151	99.54			
Yazı yazmak	140	100.05			
Diğer işlemler	9	97.22			p>0.05

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin bilgisayar dersinden geçme notunun, internet kullanma sıklığının, daha önce bilgisayar dersi almalarının, bilgisayar rahatça kullanmanın, aileleri

veya yakınları tarafından bilgisayar kullanmaya yönlendirilmenin bilgisayara ilişkin tutumunu etkilediği saptanmıştır (Tablo 1).

TARTIŞMA

Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımı: Öğrencilerin % 87.6'sının bilgisayar dersinden geçme notunun 70 ve üstü olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin bilgisayar dersi başarılarının yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 79.7'sinin ara sıra, % 13.4'ünün sık olarak, % 5.9'unun çok sık internet kullandığı ve % 1'inin hiç internet kullanmadığı saptanmıştır. Ajuwon'un araştırmasında öğrenci hemşirelerin % 12.4'ünün sıkça, %46.9'unun ara sıra ve % 18.8'inin nadiren internet kullandığı saptanmıştır (Ajuwon 2003). Çalışmanın sonuçları Ajuwon'un çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 36.1'i orta öğretimde bilgisayar dersi aldığını belirtmiştir. Öğrencilerin % 63.9'luk bölümü lisanstan önce bilgisayar dersi almadığı görülmektedir. Bu sonuç, öğrencilerin bilgisayar kullanmayı özel kurs veya mezun oldukları okul yoluyla öğrendiklerini ve günümüzde bilgisayarla eğitimin giderek arttığını göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 95'inin bilgisayarı rahat kullandıkları, ancak % 5'lik bir kısmının bilgisayarı rahat kullanamadıkları saptanmıştır. Görgülü ve ark.'nın (1999) yaptığı çalışmada hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar okur-yazarlığı oranının (%8.8) düşük olduğu saptanmıştır. Aştı'nın (2001) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin %58.4'ünün bilgisayar kullandığı saptanmıştır. Yavuz'un araştırmasında, hemşire öğrencilerin %78'inin bilgisayarı farklı düzeyde ve % 26.5'inin rahatça kullanabildikleri bulunmuştur (Yavuz 2002). Bu sonuç araştırma sonucu ile paralellik göstermekte, bilgisayarı rahatça kullanabilen öğrencilerin oranının artması, bilgisayarın günümüzde birçok alanda yaygın biçimde kullanılmaya başlamasına veya öğrencilerin bilgisayar kullanımını giderek önemsemesine bağlanabilir. Öğrencilerin % 64.9'unun aileleri veya yakınları tarafından bilgisayar kullanmaya yönlendirilmedikleri görülmektedir. Bu sonucun öğrencilerin ailelerinin bilgisayar kullanmayı bilmemelerinin ve yeniliklere çekinerek yaklaşmaları ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin % 60.9'unun genel liseden, % 19.8'inin yabancı dil hazırlık sınıfı okutulan süper liseden, % 15.8'inin sağlık meslek lisesinden ve %3.5'inin anadolu-fen lisesinden mezun oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin 1/5'inin yabancı dil hazırlık sınıfı okutulan süper

liselerden mezun olması, onların yabancı dildeki yayınları internette izleyebilme ve gelişmeleri takip edebilme olasılığını yükseltmektedir.

Öğrencilerin % 63.9'unun orta öğretimde bilgisayar dersi almadığı saptanmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun lisans eğitiminden önce bilgisayar dersi almadığı halde, bilgisayarı rahatça kullanabilmesi, bilgisayar kullanmayı özel kursta veya lisans eğitiminde öğrendiklerini göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %86.6'sının bilgisayar kursuna gitmediği saptanmıştır. Öğrencilerin % 13.4'ünün bilgisayar kursuna gittiği görülmektedir. Bu sonuç, okulda bilgisayar dersi alan öğrencilerin özel kursa gitme gereksinimi duymamalarına, ya da maddi olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle kursa gidememelerine bağlanabilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 66.8'inin evinde bilgisayar bulunmadığı ve % 33.2'sinin ise evinde bilgisayar bulunduğu saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunun evinde bilgisayar olmaması, hemşirelik öğrencilerinin ailelerinin çoğunlukla düşük ekonomik gelir düzeyinde olmasına ve alım güçlerinin düşük olmasına bağlanabilir. Yavuz'un araştırmasında öğrencilerin % 90'ının bilgisayar sahibi olmadığı saptanmıştır (Yavuz 2002). Bulgular araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 19.7'sinin Word, % 75'inin Word+Excel+Power Point, % 27.5'inin Word+Excel, % 7.8'inin Word+Excel+Microsoft Outlook+ Power Point, % 7.4'ünün Word+Power Point ve % 0.5'inin yalnız Excel ve % 0.05'inin Word+ Excel+Microsoft Outlook bilgisayar programlarını kullanmayı bildikleri saptanmıştır. Öğrencilerin % 99.5'inin Word, % 74.7'sinin Excel ve % 52.4'ünün Power Point bilgisayar programlarını kullanabildikleri saptanmıştır. Yavuz'un araştırmasında öğrencilerin % 21'inin Word, ve % 6'sının ME bilgisayar programlarını kullanabildikleri saptanmıştır (Yavuz 2002). Ajuwon'un (2003) "Nijerya Eğitim Hastanesinde Birinci Sınıf Tıp ve Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgisayar ve İnternet Kullanımı" konulu araştırmasında öğrenci hemşirelerin % 55'sinin MW, % 20'sinin Word ve % 5'inin MS DOS programını kullanabildiği saptanmıştır (Ajuwon 2003). Bu çalışmaların sonuçları bizim araştırmamızla paralellik göstermemektedir. Sonuç olarak öğrencilerin bilgisayar programlarını kullanma oranlarının son yıllarda büyük oranda arttığı, ayrıca Word ve Excel bilgisayar programları dışında da yeni programlar öğrendikleri görülmektedir. Halen devam ettikleri okulda bilgisayar dersi müfredatının genişletildiği ve daha iyi öğrenme imkanlarının yaratıldığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 18.8'inin e-mail+araştırma+yazı yazma, % 18.3'ünün oyun-eğlence+e-mail+araştırma+yazı yazma, % 10.4'ünün araştırma+yazı yazma, % 9.9'unun e-mail+araştırma, % 5.4'ünün oyun eğlence+e-mail+araştırma yapmak amacıyla bilgisayarı kullandıkları saptanmıştır. Öğrencilerin % 74.7'sinin araştırma yapma, %73.2'sinin e-mail yazma, % 70'inin yazı yazma ve % 41'inin oyun oynama amacıyla bilgisayarı kullandıkları saptanmıştır. Yavuz'un araştırmasında öğrencilerin % 38.4'ünün e-mail yazma, %27.7'sinin araştırma yapma ve % 25.4'ünün oyun oynamak amacıyla bilgisayarı kullandıkları saptanmıştır (Yavuz 2002). Ajuwon'un araştırmasında öğrenci hemşirelerin % 81.3'ünün e-mail, % 12.5'inin araştırma yapmak için ve % 1'inin oyun ve diğer amaçlarla bilgisayarı kullandığı saptanmıştır (Ajuwon 2003). Sonuç olarak öğrencilerin bilgisayar ve interneti nasıl kullanacaklarını fark ettiklerinde, bilgisayarı kullanma alanlarında genişleme olduğu izlenimi uyanmaktadır. Öğrencilerin bilgisayar ve interneti özellikle yeni bilgilere ulaşmak amacıyla kullanmaları, bilgisayarı hemşirelik eğitiminde profesyonel bir araç olarak gördüklerini göstermektedir. Ayrıca derslerden öğrendikleri bilgilerle yetinmeyerek bilgi dağarcıklarını genişletmek amacıyla bilgisayardan faydalandıkları ve araştırma yapmak dışında da farklı amaçlarla da bilgisayar kullanmaya özen gösterdikleri saptanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 31.7'sinin ders kitabı+ interneti, % 24.8'inin ders kitabı+dergi-gazete+interneti kullandıkları saptanmış; ayrıca % 15.8'inin sadece internette, % 18.8'inin ders kitabından, % 6.4'ünün dergi-gazete+internette ve % 2'sinin ders kitabı+dergi-gazeteden bilgi edinmek amacıyla yararlandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin % 62.3'ü interneti, %58.8'i ders kitabını ve %26.9'u dergi-gazeteyi bilgi edinme amacıyla kullandıklarını belirtmiştir. Sonuç olarak günümüzde öğrencilerin derste öğrendikleri bilgilerle yetinmeyerek daha fazla ya da daha ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla konuyla ilgili dergi-gazete ve internet sayfalarını araştırdıkları görülmektedir. Öğrencilerin sağlık sektöründe meydana gelen değişimleri yakından takip etmeye ve kendi bilgilerini arttırmaya çalıştıkları düşünülebilir. Ajuwon'un araştırmasında öğrenci hemşirelerin % 16.9'unun ders kitabını, % 12'sinin dergi ve gazete, % 28.9'unun interneti bilgi edinmek için kullandığı saptanmıştır (Ajuwon 2003). Çalışmanın sonuçları Ajuwon'un çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin % 30.7'sinin okuldan, % 23.8'inin internet kafeden, % 15.3'ünün internet kafe+okuldan, % 7.4'ünün evden ve % 5.4'ünün ev+okuldan internet'e ulaşabildikleri saptanmıştır. Öğrencilerin % 63.8'inin okuldan ve % 51.9'unun internet kafeden internete girebildiği tespit edilmiştir. Yavuz'un araştırmasında öğrencilerin % 51.9'unun okuldan ve % 11.9'unun internet kafeden internete girdikleri saptan-

mıştır (Yavuz 2002). Ajuwon'un (2003) araştırmasında öğrenci hemşirelerin % 87.5'inin internet kafeden, % 1.3'ünün kütüphaneden ve % 9.4'ünün başka bir yerden internete girdiği saptanmıştır. Araştırma sonuçları birbiriyle paralellik göstermektedir. Sonuç olarak okul laboratuvarlarının ücretsiz olması nedeniyle öğrenciler tarafından daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Ayrıca günümüzde internet kafelerin artmasıyla birlikte internet kullanım alanları çoğalmış ve internet kafeler tercih edilen yerlerden biri olmuştur.

Öğrencilerin % 50'sinin orta seviyede, % 25.7'sinin düşük seviyede, % 23.3'ünün iyi seviyede ve % 1'inin çok iyi seviyede İngilizce bildiği saptanmıştır. Öğrencilerin yabancı dil bilmesi, yabancı dildeki yayınları internetten izleyebilme ve gelişmeleri takip edebilme olasılığını yükseltmektedir.

Öğrencilerin bilgisayara ilişkin tutumlarını etkileyen etmenler:

Öğrencilerin bilgisayara ilişkin tutum puan ortalamaları 98.56 ± 11.52 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan puan en az 24, en fazla 120'dir. Öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının oldukça olumlu olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin sınıfları ile BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır ($F=0.86$, $p=0.46$, $p>0.05$) (Tablo 1). Farklı sınıflardaki öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının benzer olması, okuldaki bilgisayar laboratuvarının kapasitesinin artırılmasına ve her öğrencinin bu laboratuardan yeterli süre yararlanabilmesine bağlanabilir.

Bilgisayar dersi geçme notu 80 ve üstü olan öğrencilerin Bilgisayara Yönelik Tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır ($F=5.21$, $p=0.00$, $p<0.01$) (Tablo 1). Öğrencilerin bilgisayar dersinden geçme notları yükseldikçe tutumlarının olumlu yönde değişmesi beklenen bir sonuçtur.

Yapılan analizde öğrencilerin annelerinin meslekleriyle ilgili BYTÖ'den alınan puanla arasında ilişki olmadığı bulunmuştur ($F=1.08$, $p=0.37$, $p>0.05$) (Tablo 1). Bu sonuç annelerin büyük bir bölümünün ev hanımı ve daha önce bilgisayar kullanma deneyimlerinin olmamasıyla açıklanabilir. Öğrencilerin babalarının mesleklerinin ($F=1.79$, $p=0.11$, $p>0.05$) bilgisayara ilişkin tutumlarını etkilemediği saptanmıştır.

Öğrencilerin barınma yerinin bilgisayara ilişkin tutumlarını etkilemediği saptanmıştır ($F=1.1$, $p=0.34$, $p>0.05$). Bu sonuç günümüzde bilgisayara ulaşılan yerlerin çoğalmasına ve birçok yerleşim biriminde bilgisayarın bulunmasına bağlanabilir.

Daha önceden bilgisayar dersi alan öğrencilerin Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği'nde 100.76 ve almayanların ise 97.31 puan aldıkları saptanmıştır. Yapılan analizde bu farkın anlamlı olduğu saptanmıştır ($t=2.059$, $p=0.04$, $p<0.05$) (Tablo 1). Bu sonucun öğrencilerin bilgisayarla erken tanışıp deneyimlerini arttırmalarıyla ve bu yolla bilgisayara yönelik daha olumlu tutum geliştirmeleriyle bağlantılı olduğu söylenebilir.

Bilgisayar kursuna giden öğrencilerin Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği'nde 98.88 ve gitmeyen öğrencilerin 98.51 puan aldıkları saptanmıştır. Yapılan analizde bu farkın anlamlı olmadığı ve öğrencilerin bilgisayar kursuna gitmeleriyle BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki bulunmadığı saptanmıştır. Ayrıca bilgisayar dersi aldıkları yer ile BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki olmadığı saptanmıştır ($t=0.497$, $F=0.46$, $p=0.49$, $p>0.05$) (Tablo 1). Bu sonuç, lisans eğitimi sürecinde verilen bilgisayar dersinin özel kurslarda verilen derslerle benzer nitelikte olmasına bağlanabilir.

Bilgisayarı rahatça kullanabilen öğrencilerin Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği'nde 99.25 ve kullanmayan öğrencilerin 90.50 puan aldıkları saptanmıştır. Yapılan analizde bu farkın anlamlı olduğu ve öğrencilerin bilgisayar kullanma durumuyla BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki anlamlı bulunmuştur ($t=2.454$, $F=2.587$, $p=0.00$, $p<0.01$) (Tablo 1). Sonuç olarak bilgisayarı rahatça kullanabilen öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde olması beklenen bir sonuçtur. Teknolojik gelişmelerle birlikte eğitim sisteminde bilgisayarın önemi gittikçe artmaktadır. Bu nedenle bilgisayarın eğitim kurumlarında yaygınlaştırılması sürecinin iyi yönlendirilmesi, bilgisayar kullanma becerisini arttıracak ve bilgisayar+internet kullanımında amaçlanan etkili ve ucuz öğretim ortamı geliştirilmiş olacaktır (Arıkan 2002).

Bilgisayar kullanmaya yönlendirilen öğrencilerin Bilgisayara Yönelik Tutum Ölçeği'nden 101.83 ve yönlendirilmeyen öğrencilerin 96.75 puan aldıkları saptanmıştır. Yapılan analizde bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($t=3.061$, $F=0.178$, $p=0.00$, $p<0.01$) (Tablo 1). Sonuç olarak bilgisayar kullanmaya yönlendirilen öğrencilerin bilgisayara yönelik tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Bu sonuç doğru yönlendirmenin öğrencilerin hedefini belirlemesine katkı sağladığını ve bilgisayar kullanımını teşvik ettiğini düşündürmektedir. Öğrencilerin evinde bilgisayar bulunmasıyla BYTÖ'den alınan puanlar arasında ilişki olmadığı bulunmuştur ($t=1.65$, $F=1.683$, $p=0.19$, $p>0.05$) (Tablo 1). Bu sonuç, evinde bilgisayarı olmayan öğrencilerin de internet kafe gibi bilgisayar kullanabilecekleri yerlerin sayıca fazla olmasına bağlanabilir.

Öğrencilerin bilgisayarı kullanma amaçlarıyla BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$, Tablo 1). Öğrencilerin farklı amaçlarla da olsa bilgisayarı kullanmaları, bağımsız ve öz yönelimli öğrenme becerilerini geliştirdiği ve zengin bir öğrenme ortamının yaratılmasına zemin hazırladığı bilinmektedir. Örneğin bilgi arama, bulma, seçme, sınıflama ve bu bilgilerden yenilerini üreterek bunları yaşama aktarma becerileri bilgisayar kullanılarak internet aracılığıyla öğrenilebilir. Bilgi kaynaklarını etkin bir biçimde kullanmak ve bilgiyi araştırabilme yeteneğine sahip olmak, depolanmış bilgi kaynaklarının ve bilgi teknolojilerinin nasıl kullanılacağına bilinmesiyle gerçekleştirilebilir (Karahan ve İzci, 2001).

Öğrencilerin bilgi edinmek için kullandıkları kaynaklarla BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki olmadığı bulunmuştur ($p>0.05$, Tablo 1). Bu sonuç öğrencilerin öğrendikleri bilgilerle yetinmeyerek daha fazla ya da daha ayrıntılı bilgi edinmek amacıyla farklı kaynaklardan yararlandıklarını göstermektedir. Öğrencilerin böylece bilgiye farklı yollarla ulaşma ve bilgi teknolojilerini kullanma becerisi gelişir. Ders kitabını ana kaynak kabul eden anlayış görsel-işitsel ve yazılı olan çok çeşitli kaynaklarla yer değiştirirken, seçkin ve okulla sınırlı olan eğitim anlayışı yerini herkes için yaşam boyu bir eğitim anlayışına terk etmektedir. Böyle bir değişim sonucu geleneksel okur yazarlığın yerini bilgi okur-yazarlığına bıraktığı görülmektedir (Akpınar 1997, Karahan ve İzci 2001).

İnternet'i kullanma sıklığı arttıkça öğrencilerin Bilgisayara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır ($F=6.478$, $p=0.00$, $p<0.01$) (Tablo 1). Bu sonuç bilgisayar ve internet'in etkili ve ucuz bir öğretim gerçekleştirme ortam sağlamasıyla bağlantılıdır ve öğrencilerin bilgisayarı kullanma sıklığının artması onların bilgisayara yönelik tutumlarının da olumlu yönde gelişmesine imkan sağlamıştır. Öğrencilerin İngilizce bilme durumuyla BYTÖ'den alınan puan arasında ilişki olmadığı bulunmuştur ($F=1.237$, $p=0.29$, $p>0.05$) (Tablo 1). Öğrencilerin İngilizceyi iyi bilmesi WEB aracılığıyla yabancı dildeki yayınları izleyebilme ve yenilikleri takip edebilme olasılıklarını arttırabilir. Bu durum da onların bilgisayara karşı daha olumlu tutum sergilemelerini ve bilgisayar kullanmalarına yönelik isteklerini güdülediği düşünülmektedir.

SONUÇLAR

Bu araştırmada hemşirelik öğrencilerinin bilgisayar ve interneti kullanmalarına yönelik tutumları incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımına ilişkin tutumlarının olumlu olduğu

- Öğrencilerin sınıfları, ailelerinin oturduğu yerleşim birimi, mezun oldukları lise türü, kardeş sayısı, annelerinin eğitim durumu, babalarının eğitim durumu, annelerinin meslekleri, babalarının meslekleri, öğrencilerin internette kullandıkları arama servisleri, İngilizce bilme düzeyi, öğrencilerin internete girmek için kullandıkları yerler ile bilgisayara yönelik tutumları arasında ilişki olmadığı saptanmıştır.
- Bilgisayar dersinden geçme notu daha yüksek olan, daha önce bilgisayar dersi alan, bilgisayarı rahatça kullanabilen, bilgisayar kullanmaya yönlendirilen, interneti daha sık kullanan öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır.

ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda ;

- Bilgisayar dersinde öğrencilere internet üzerinde arama motorlarının nasıl kullanılması gerektiği, bilgiye hızlı ve doğru bir şekilde nasıl ulaşılabileceği öğretilmelidir,
- Bilgisayar ve internet kullanımı sırasında dikkat edilmesi gereken etik ilkeler öğrenciye açıklanmalıdır,
- İnternet üzerinde istenilen bilgiye daha çabuk ve doğrudan ulaşabilmek için aramada kolaylaştırıcı yöntemlerin öğrencilere öğretilmeli, laboratuvardaki bilgisayarların donanımları iyileştirilmelidir, laboratuvarların öğrencilerin kullanımına daha uzun süre bırakılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır,
- Yurt dışındaki hemşirelik okullarıyla internet üzerinden buluşma imkanları sağlanmalıdır, öğrencileri bilgisayar ve internet kullanmaya yönlendirirken sadece ders konuları bağlamında değil aynı zamanda özellikle internetin diğer kullanım alanları da anlatılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Ajuwon GA (2003). Computer And İnternet Use By First Year Medical And Nursing Students in Nigerian Teaching Hospital, Informatics and Decision Making 3: 10,
2. Akpınar Y (1997). Eğitimde Çoklu Ortam ve Değişim Formlarında Bilgi Sunumu. Yaşadıkça Eğitim, 55: 6, 24-27. <http://www.biomed.central.com/>
3. Altun AS ve Altun A (2002). Bir Eğitim Aracı Olarak İnternet. Milli Eğitim Dergisi, 147: 3.

4. Arıkan YD (2002). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları, Bilgisayar Kaygı Düzeyleri Ve Bilgisayar Dersine İlişkin Değerlendirmeleri. Yüksek Lisans Tezi, İzmir : D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1-52.
5. Aşkar N(1992). İlköğretimde bilgisayar, kuram ve uygulamalar, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8, 209-216.
6. Aştı T (2001). Hemşire öğrencilerin bilgisayar kullanımı ve bilgisayardan yararlanma durumları. I.Uluslararası ve V. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, 45.
7. Bayık A, Erefe İ, Özsoy S ve ark (2002). Kadın Mesleği Olarak Hemşireliğin Son Yüzyılda Gelişimi, Hemşirelik Forumu Dergisi, 5: 6, 16-25
8. Çongur R Ceyhan F ve Yavuz M (2002). Hemşirelerin Bilgisayar Kullanımı. Ulusal Öğrenci Kongresi Kitabı, GATA Hemşirelik Yüksekokulu, Ankara
9. Glowniak JV (1995). Medical resources on the Internet, 123: 2, 123-131, <http://yayim.meb.gov.tr/>
10. Görgülü S, Uçar H, Dinç L (1999). Nursing Students View of Computer Technology. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 6: 1-2, 11-20.
11. Karahan M, İzci E (2001). Üniversite öğrencilerinin internet kullanım düzeyleri ve beklentilerinin değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi, 150: 2.
12. Saracaloğlu S, Kaşlı A (2001). Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları ile Başarıları Arasındaki İlişki, Ege Eğitim Dergisi (1), 1: 110-126
13. Yavuz M (2001). The use of computers at the Ege University School of Nursing. 1 st international & 8st National Nursing Congress Book, Antalya, 517-520.
14. Ward JP et all (2001). Communication And Information Technology In Medical Education www.ncbi.nlm.nih.gov/